

Огляд економіки у вересні. Що заважає металургійному виробництву зростати?

Дата: 15.10.2024

Автор: Команда ЦЕС

ГОЛОВНЕ

КЛЮЧОВІ ЗМІНИ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ У ВЕРЕСНІ 2024

- **Макроекономічні тенденції:** ВВП України зріс на 3,7% у II кварталі 2024 року. У вересні ділові очікування загалом пом'якшилися. Настрої покращилися в торгівлі та промисловості, але погіршилися в будівництві та сфері послуг.
- **Монетарний, валютний та банківський сектор:** Інфляція прискорилася до 8,6%, а облікова ставка залишилася незмінною – 13%. Міжнародні резерви скоротились, а гривня залишилась відносно стабільною. Депозити домогосподарств та всі кредити в гривні відновили зростання.
- **Фіскальний сектор:** Податкові надходження до державного бюджету у вересні склали 117,9 млрд грн, збільшившись на 26% рік-до-року. У вересні іноземне фінансування очікувано впало майже до нуля вдруге з початку повномасштабного вторгнення. Україна отримала лише \$11 млн позики від Банку розвитку Ради Європи.
- **Галузевий аналіз:** Україна відновлює енергетичний баланс та готується до опалювального сезону. Експорт електроенергії відновився у вересні і незабаром почав перевищувати імпорт. Експорт сільськогосподарської продукції зазнав сезонного спаду: експорт зернових та олійних культур скоротився на 15% до 3,9 млн т. Експорт ІТ-послуг у серпні впав до мінімуму воєнного часу.
- **Спеціальна тема:** У вересні Україна скоротила виробництво всіх основних видів продукції чорної металургії. Виробництво сталі в Україні скоротилось на 12% у вересні і склало 7 млн т. Світове виробництво сталі досягне 1,89 млрд т у 2023 році, в тому числі 1,02 млрд т у Китаї. Серед інших найбільших виробників – Індія (141 млн т), Японія (87 млн т), США (81 млн т) та Росія (76 млн т). Україна посідає 24 місце з 6,2 млн т.

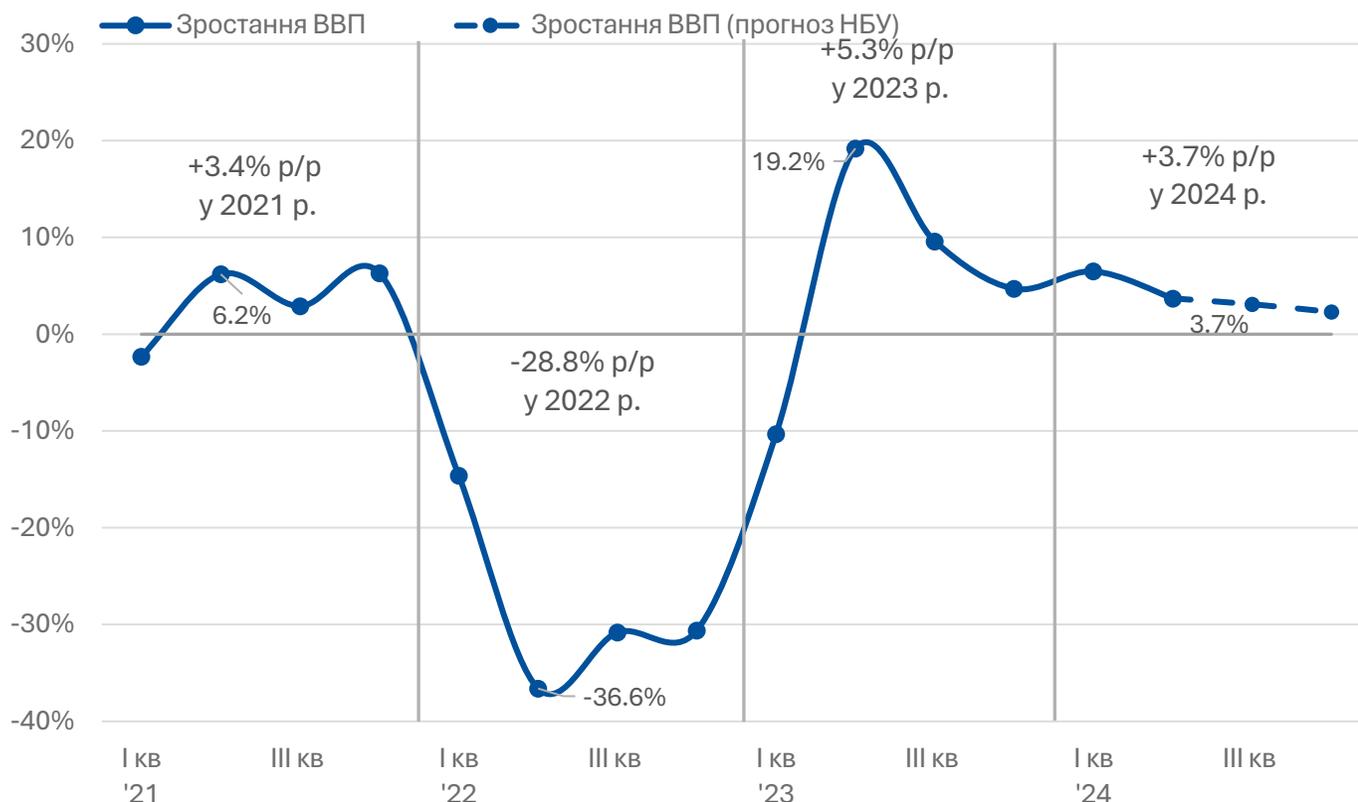
Детальніше про це читайте у нашому звіті далі.

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ

ВВП зріс на 3,7% у II кварталі 2024 року відповідно до прогнозу НБУ

Зростання ВВП (рік до року) за квартал, %

Джерело: Державна служба статистики України, НБУ

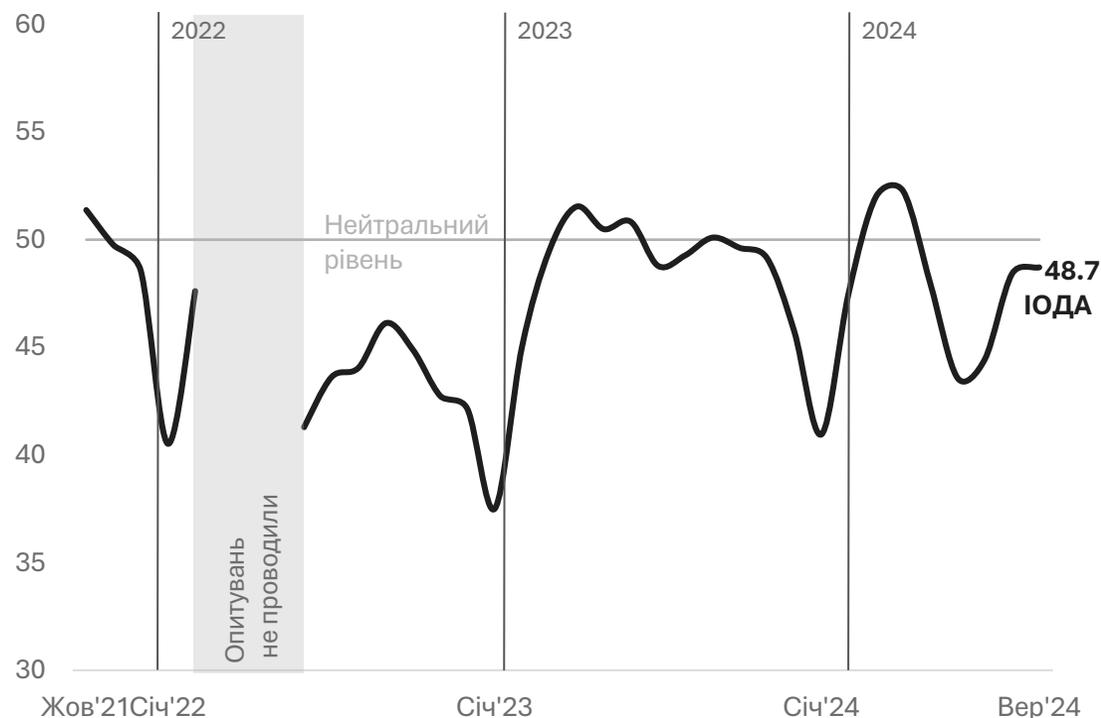
- Реальний валовий внутрішній продукт (ВВП) України зріс на 3,7% у II кварталі 2024 року порівняно з II кварталом 2023 року, за попередніми даними Державної служби статистики.
- У серпні 2024 року ВВП зріс на 3,5% рік-до-року, за даними Мінекономіки. За 8 місяців 2024 року зростання ВВП оцінюється на рівні 3,9% p/p. Це відповідає очікуванням уряду.
- Прогнози зростання ВВП за підсумками 2024 рік варіюються в різних інституціях: 3% p/p (МВФ), 3,5% (Мінекономіки), 3,7% (НБУ), 4,7% (ЄБРР).

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ

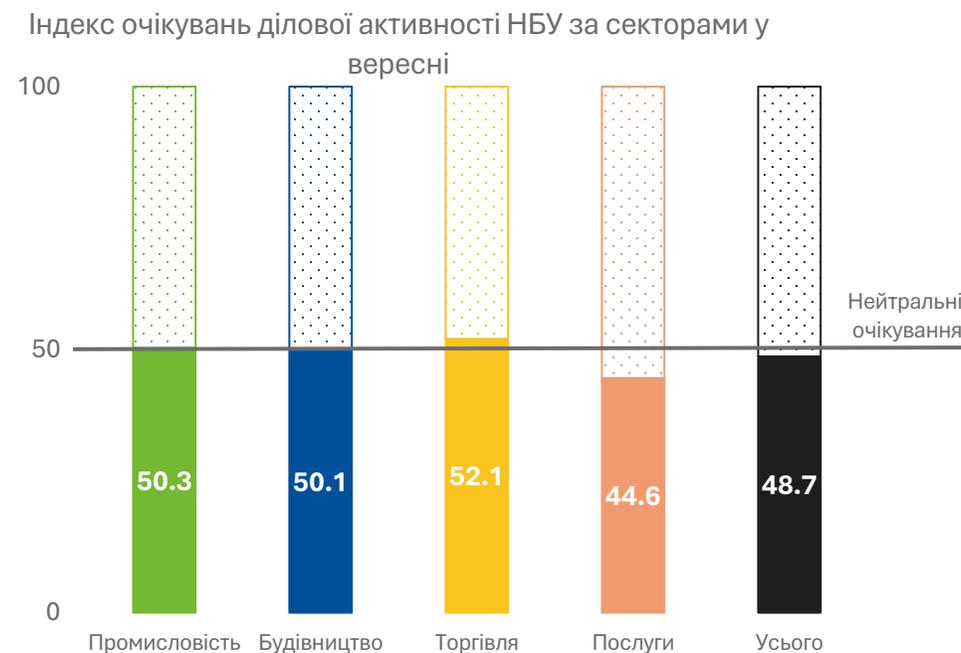
Ділові очікування у вересні загалом пом'якшилися

- У вересні індекс очікуваної ділової активності від НБУ дещо покращився до 48,7 порівняно з 48,4 у серпні, але залишився нижче нейтрального рівня 50 пунктів.

Динаміка індексу очікувань ділової активності НБУ

- Настрої покращилися в торгівлі та промисловості, але погіршилися в будівництві та сфері послуг. Проте очікування будівельників залишаються позитивними, тоді як підприємства сфери послуг скаржаться на нестачу працівників та необхідність готуватися до складної зими з перебоями в електропостачанні.

МОНЕТАРНИЙ, ВАЛЮТНИЙ ТА БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

МОНЕТАРНИЙ ТА ВАЛЮТНИЙ СЕКТОР

Інфляція прискорилась до 8,6%, а облікова ставка залишилась незмінною - 13%

Ключові показники на 30 вересня 2024 року (ІСЦ - р/р у вересні 2024 року)

Показник	Ставка, %	Зміна у вересні, п.п.
Ставка ОВДП (12 міс)	14,65	0,00
Облікова ставка	13,00	0,00
Ставка за 12 міс депозитами	12,54	-0,27
Ставка за 3 міс депозитами	12,78	-0,20
Споживча інфляція	8,60	1,10

Джерела: НБУ, Державна служба статистики, UIRD

Споживча інфляція р-р та Облікова ставка НБУ, %

Джерела: НБУ, Держстат

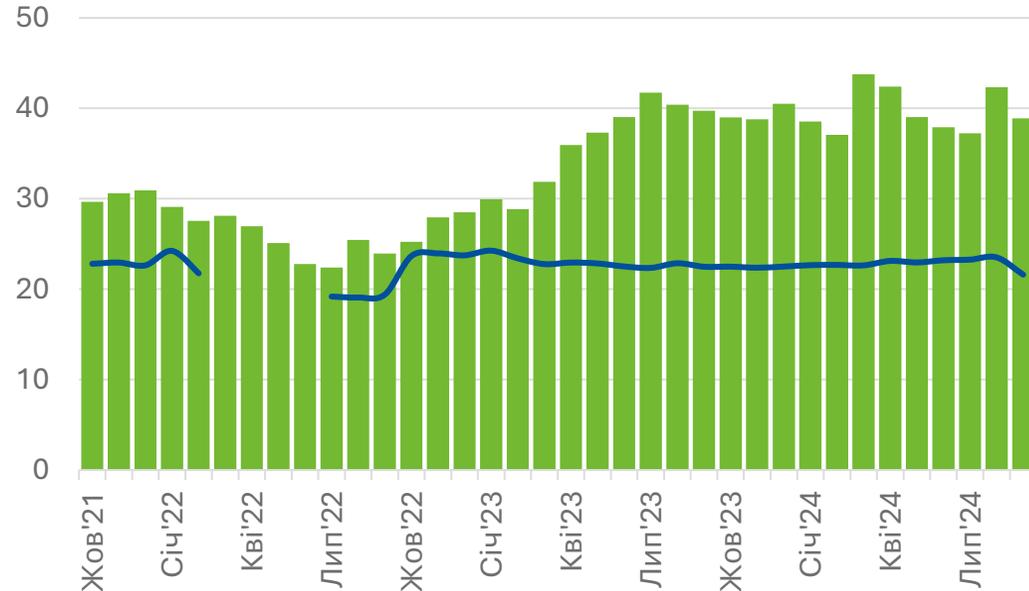
- У вересні НБУ вирішив зберегти **облікову ставку на рівні 13%**, щоб поступово повернути інфляцію до цільового показника 5% у найближчі роки та підтримати стабільність валютного ринку.
- НБУ знизив **ставки за тримісячними депозитами до 15,5%** та **кредитами рефінансування до 16%** і залишив ставку овернайт без змін. З 11 жовтня 2024 року обсяг обов'язкових резервів збільшився на п'ять п.п., при цьому **60% резервів дозволяється розміщувати в облігаціях**.
- Номинальні відсоткові ставки в гривні знизились завдяки попередньому пом'якшенню монетарної політики**, але дохідність депозитів та державних цінних паперів все ще захищає заощадження від інфляції.
- У вересні 2024 р. **інфляція прискорилася до 8,6% р/р** — +1,5% м/м — через зростання цін на продукти, збільшення виробничих витрат та тиск від попередньої девальвації гривні.

МОНЕТАРНИЙ ТА ВАЛЮТНИЙ СЕКТОР

Міжнародні резерви скоротились, а гривня залишилась відносно стабільною

У вересні міжнародні резерви скоротились **на 8,1% до \$38,9 млрд** (5,0 місяців покриття імпорту) через валютні інтервенції НБУ для подолання структурного дефіциту та стабілізації коливань обмінного курсу. Надходження іноземної валюти були недостатніми, щоб запобігти скороченню резервів.

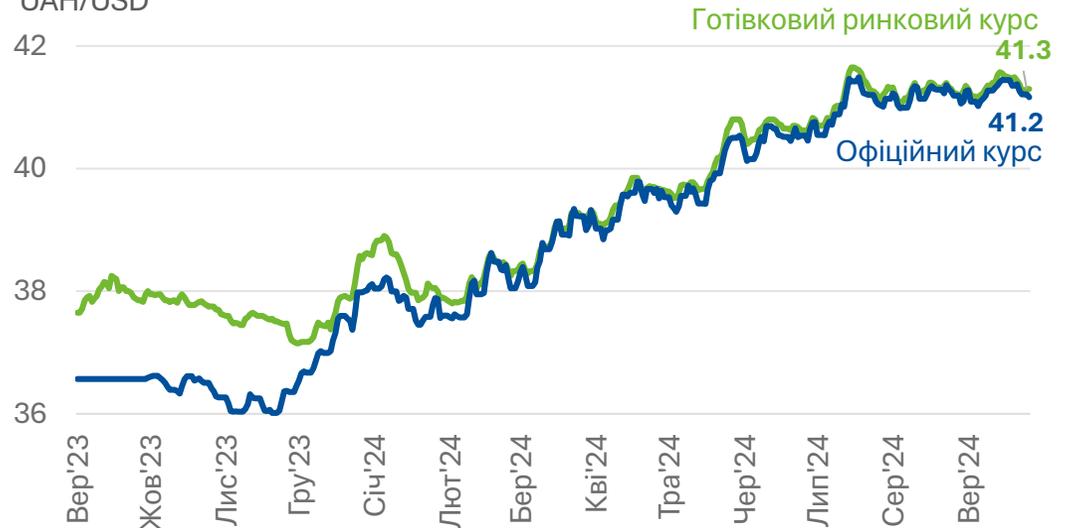
Валові міжнародні резерви та обсяг, необхідний для покриття трьох місяців майбутнього імпорту, \$ млрд

Джерело: НБУ. У березні-червні 2022 року НБУ не розраховував покриття майбутнього імпорту через нестабільну ситуацію

Чистий попит на іноземну валюту зріс через сезонні чинники. Для стабілізації валютного ринку НБУ збільшив чистий продаж іноземної валюти до \$3,2 млрд та запровадив заходи для запобігання непродуктивному відтоку капіталу. **Це дозволило утримати гривню відносно стабільною, а спред між готівковим та офіційним курсом — нижче 1%.**

Середньоденний офіційний та готівковий обмінний курс
UAH/USD

Джерела: НБУ (офіційний курс), index.minfin.com.ua (курс готівкового ринку)

БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

Депозити домогосподарств та всі кредити в гривні відновили зростання

Депозити на вимогу в гривні та іноземній валюті продовжували зростати, тоді як строкові депозити в обох валютах залишались сталими.

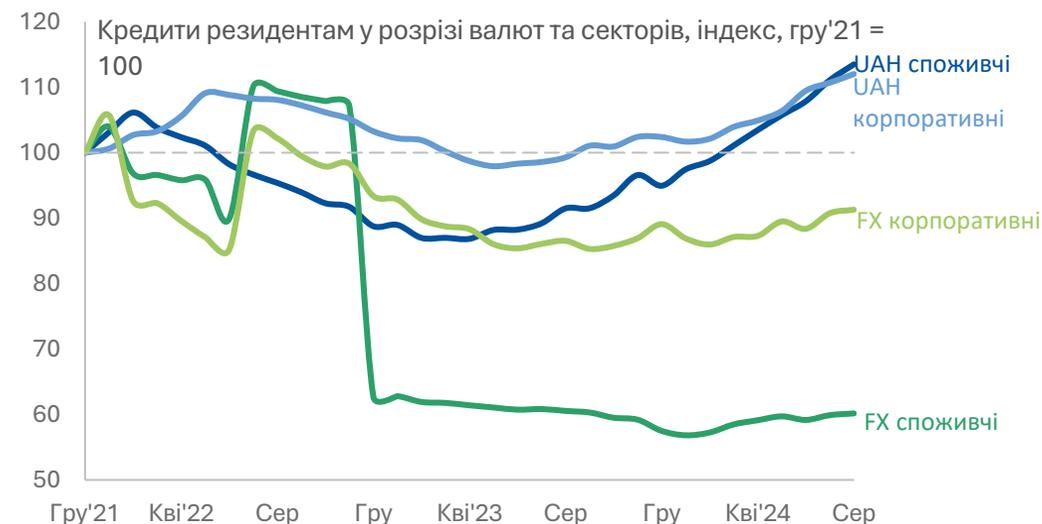
Зростання гривневих строкових депозитів домогосподарств призупинилося, ймовірно, через погіршення курсових очікувань та ріст витрат на енергоносії.

Джерело: НБУ

У серпні корпоративне та роздрібне кредитування в гривні продовжило зростати. Кредитування в іноземній валюті також помірно збільшилось.

Вартість кредитних договорів за програмою «Доступні кредити 5-7-9%» зросла на 6,6 млрд грн, при цьому було укладено 1 900 нових договорів, але прострочена заборгованість також зросла на 695 млн грн.

Джерело: НБУ

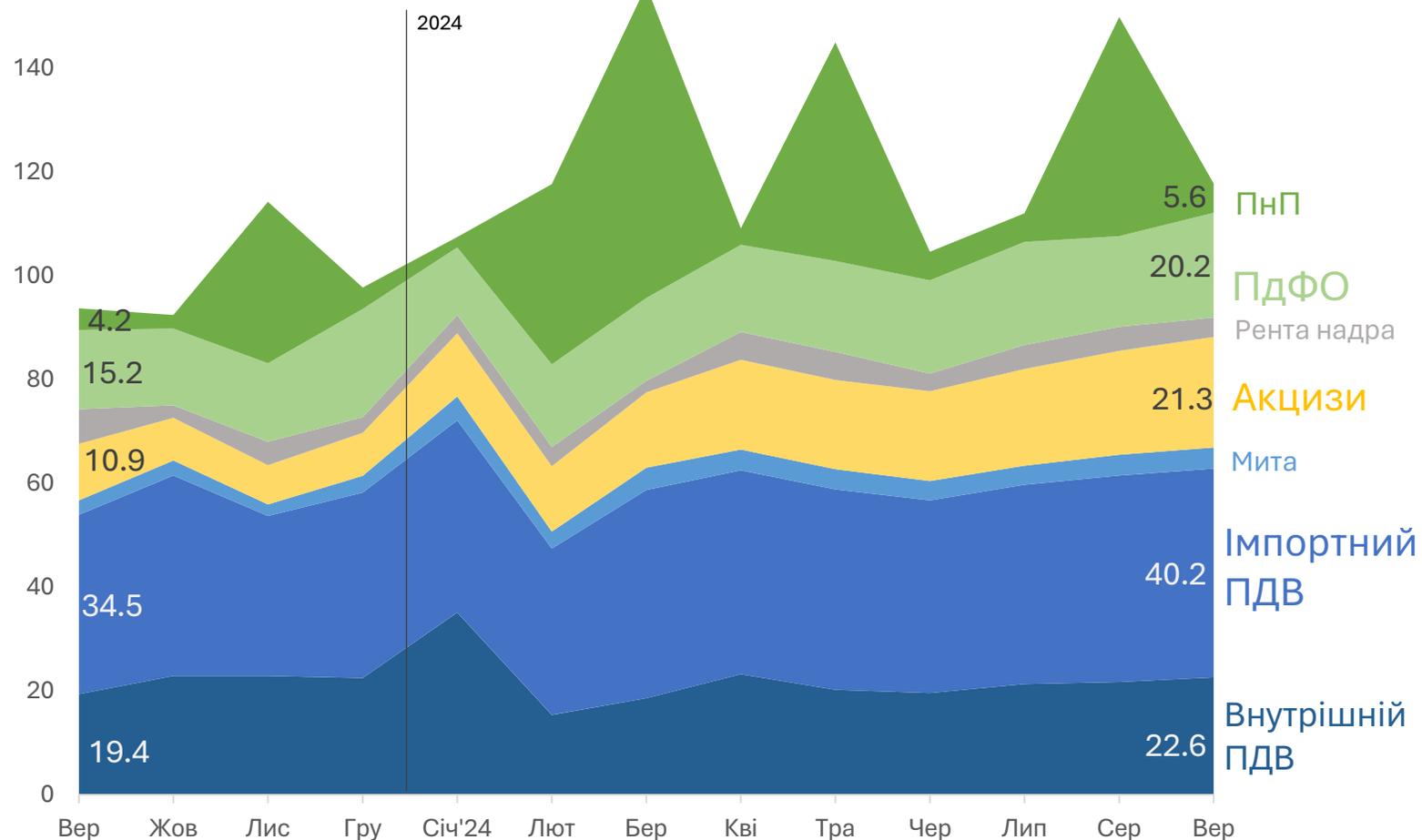

ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР

ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР

Ріст податкових надходжень у вересні продовжився

Доходи держбюджету, млрд грн

Податкові надходження держбюджету у вересні склали 117,9 млрд грн, додавши 26% рік до року.

Двигуном росту залишаються податки на споживання, а також податок на прибуток (ПнП) завдяки підвищеній ставці для банків.

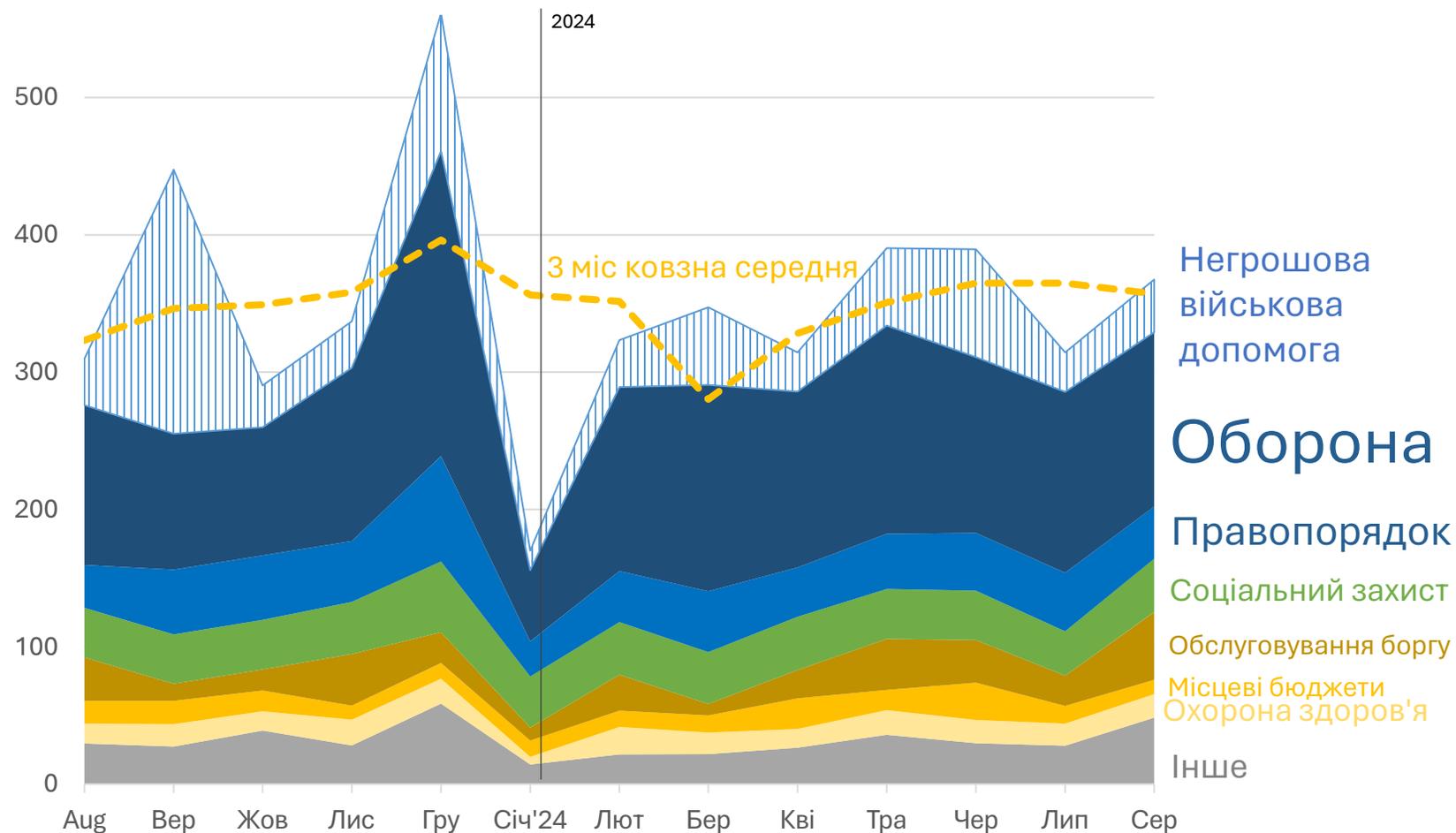
Надходження **акцизів** зросли на 95% до вересня 2023 року. **ПДВ** виріс на 16,5%.

Парламент схвалив субоптимальний податковий пакет, підвищивши військовий збір та запровадивши набір додаткових невеликих джерел надходжень. Очікуємо, що Президент підпише закон найближчими днями.

ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР

Оборонні видатки обмежені надходженнями, військова підтримка зменшилася

Видатки держбюджету, млрд грн

Видатки держбюджету без урахування військової допомоги в натуральній формі за 8 місяців сягнули 2 281 млрд грн, додавши 12,6% рік до року.

Видатки на оборону та безпеку за 8 міс склали 1 308 млрд грн, зрісши на **15,3% до попереднього року**, але у серпні зменшилися до 165 млрд грн (-9 млрд до липня), незважаючи на ріст надходжень.

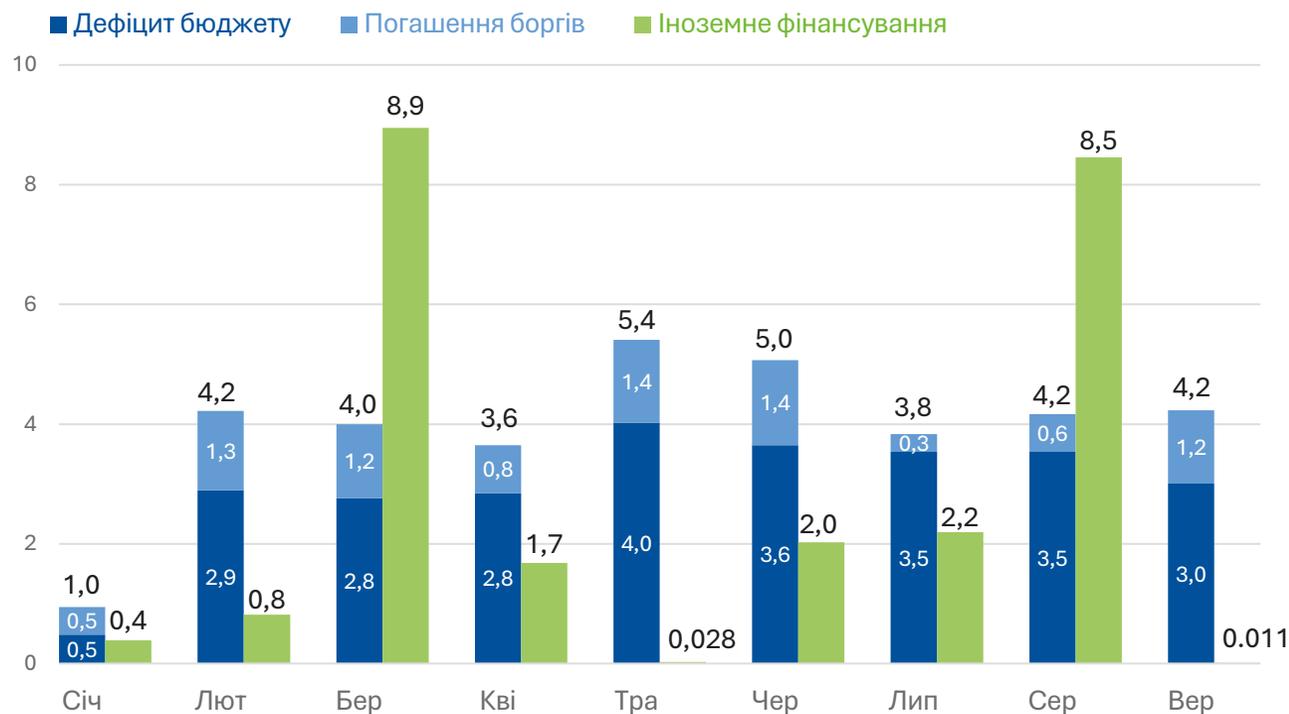
Видатки на обслуговування боргу сягнули у серпні рекордних 49 млрд грн.

ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР

Україна отримала у вересні лише \$0,011 млрд зовнішньої підтримки

Іноземне фінансування у вересні очікувано зменшилося майже до нуля вдруге з початку повномасштабного вторгнення. Україна отримала лише \$11 млн позикою від Банку Розвитку Ради Європи. Україна досі не отримала \$3,9 млрд гранту від США, який мав бути наданий до кінця вересня.

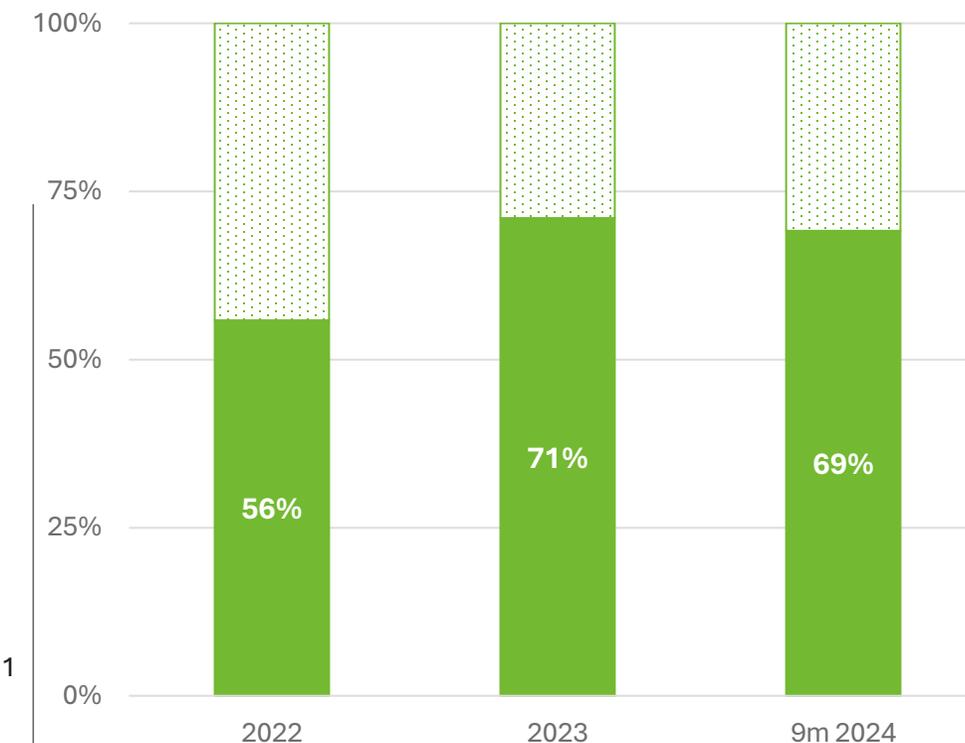
Іноземне фінансування, дефіцит державного бюджету та погашення боргів у 2024 році, \$ млрд

Джерела: МФУ, НБУ, розрахунки ЦЕС

Зовнішня допомога покрила 69% додаткових потреб держбюджету за 9 місяців 2024. Покриття знизилося внаслідок спаду зовнішніх траншів у вересні. Ми очікуємо, що ця частка ще зменшиться до кінця року.

Покриття потреб держбюджету фінансуванням, %

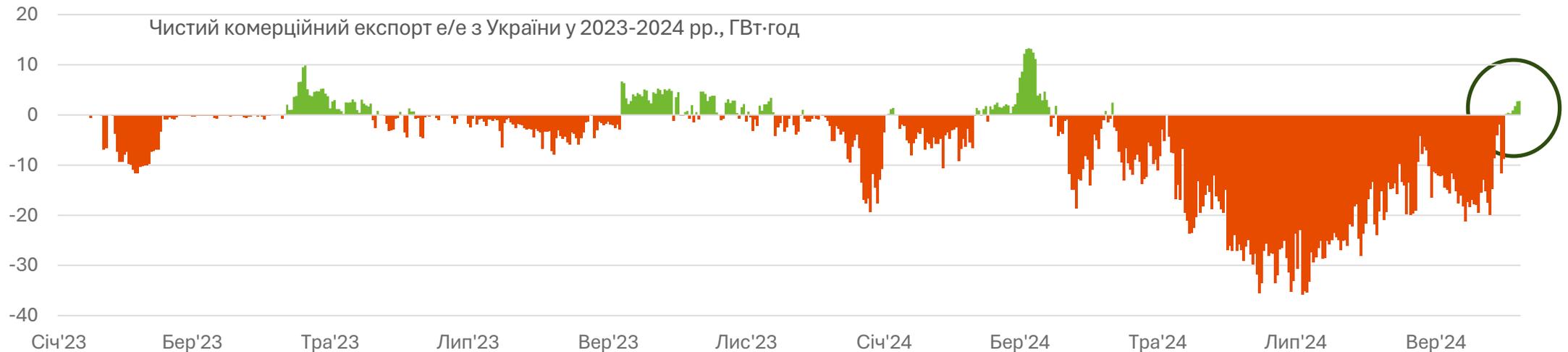

ГАЛУЗЕВИЙ АНАЛІЗ

ГАЛУЗЕВИЙ АНАЛІЗ

Україна відновлює енергетичний баланс та готується до опалювального сезону

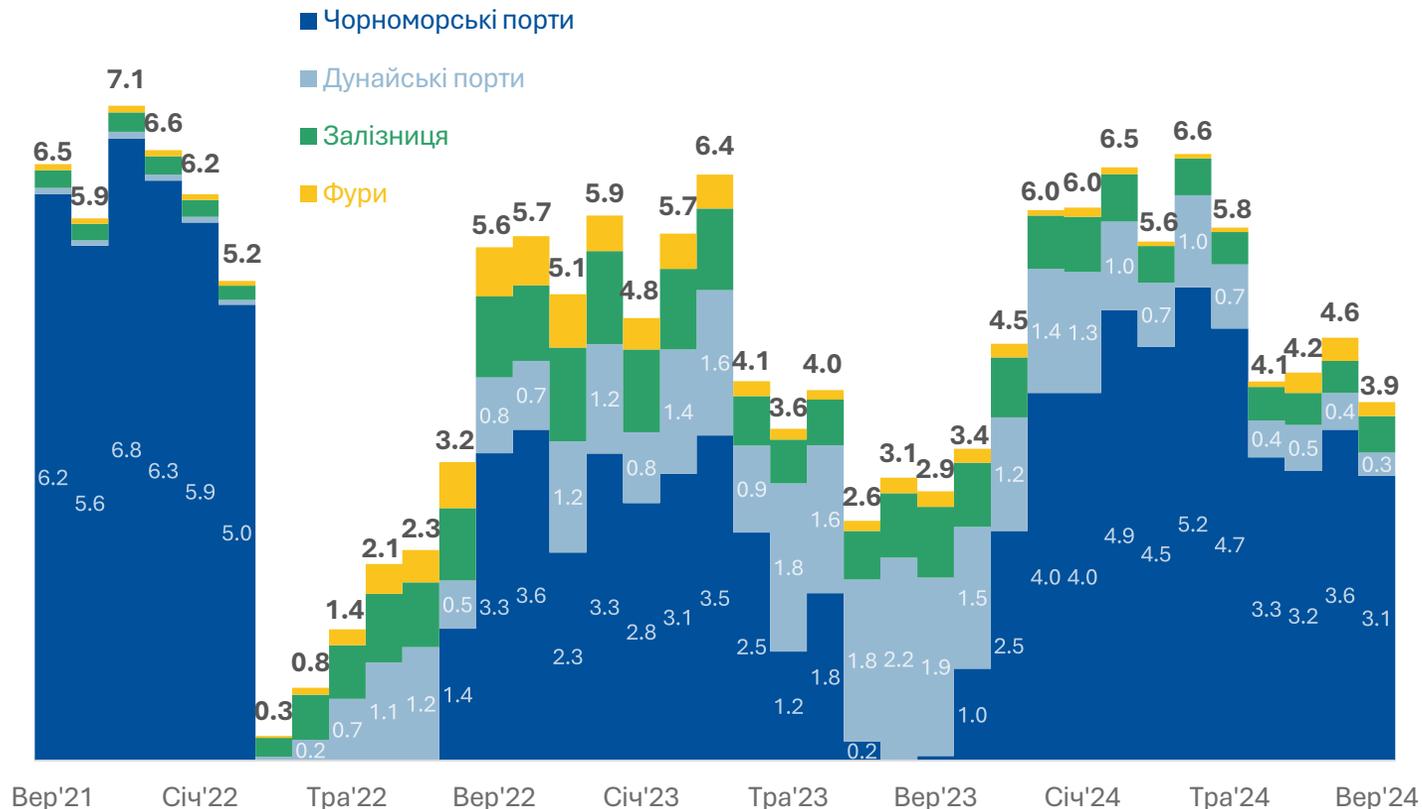
- Імпорт електроенергії у вересні склав 437 ГВт·год (-5% м/м).
- З 28 вересня Україна почала експортувати невеликі обсяги електроенергії. Експорт у вересні склав 0,8 ГВт·год.
- 2 жовтня експорт електроенергії перевищив імпорт і вперше з квітня Україна стала нетто-експортером електроенергії.
- Україна переживає середину осені без планових відключень електроенергії. Останнє стабілізаційне відключення електроенергії в Києві відбулося 12 вересня.
- Міністр енергетики Герман Галущенко прогнозує, що взимку Україна зможе уникнути планових відключень електроенергії. Експерти менш оптимістичні: вони прогнозують відключення від 4 годин на добу за оптимістичним сценарієм та до 12-18 годин на добу, якщо Росія продовжить атаки на енергетичну інфраструктуру і якщо зима буде морозною.

ГАЛУЗЕВИЙ АНАЛІЗ

У вересні експорт аграрної продукції зазнав сезонного спаду

Експорт зернових та олійних за видом транспорту та усього, млн т

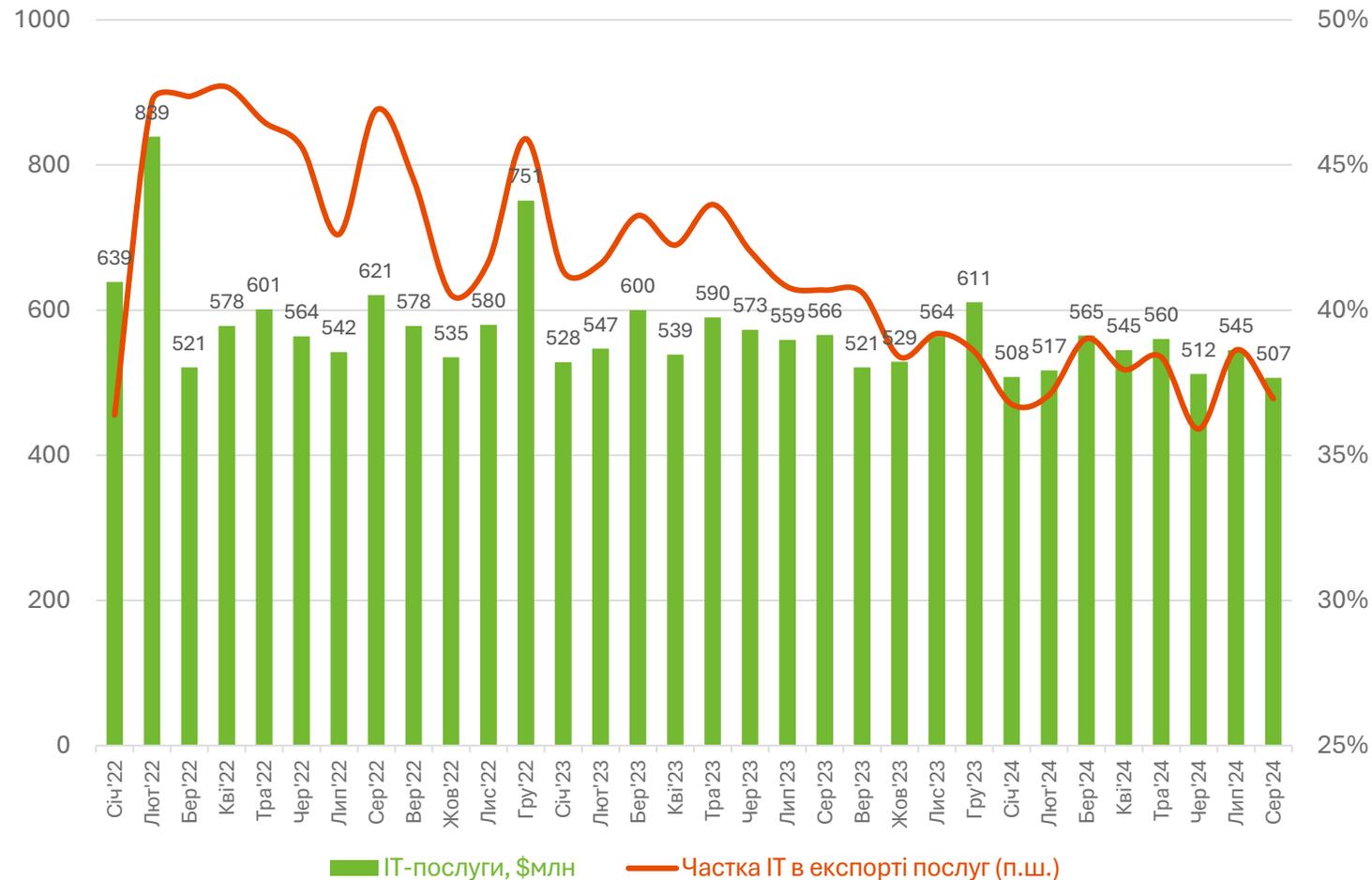

Джерела: оцінка Dragon Capital, Міністерство інфраструктури, Міністерство аграрної політики, Державна митна служба.

- У вересні експорт зернових та олійних культур скоротився на 15% до 3,9 млн. т. Це падіння має сезонний характер. Експорт традиційно відновлюється в IV кварталі.
- За 8 міс. 2024 року основними експортними товарами були кукурудза (\$3,6 млрд), соняшникова олія (\$3,4 млрд), пшениця (\$2,5 млрд) та ріпак (\$1,0 млрд).
- Дані за 9 місяців 2014 року свідчать про зростання експорту пшениці (+42% до 9 місяців 2013 року) та соків (+65%) у фізичних обсягах. У вересні також розпочався сезон виробництва та експорту цукру.
- Частка чорноморських портів в експорті в серпні досягла 79%, ще 6% було експортовано через дунайські порти. Частка експорту залізницею вперше в цьому році перевищила 10%.

ГАЛУЗЕВИЙ АНАЛІЗ

У серпні ІТ-експорт сягнув найнижчого рівня за весь час війни

Джерела: НБУ, розрахунки ЦЕС

- **Експорт ІТ-послуг у серпні скоротився на 7%** порівняно з аналогічним періодом минулого місяця до \$507 млн. Це найнижчий місячний обсяг з травня 2021 року.
- **Експорт ІТ-послуг за 8 місяців 2014 року сягнув \$4,26 млрд**, що на 5% менше, ніж за аналогічний період минулого року.
- У 2024/2025 навчальному році **кількість заявок до університетів на вступ на ІТ-спеціальності зменшилася на 25%**, а кількість студентів-першокурсників на ІТ-спеціальності впала на 30%. При цьому загальна кількість заявок зменшилася на 24%. Цього року найбільше студентів подали заявки на комп'ютерні науки (6711 абітурієнтів), інженерію програмного забезпечення (5003) та кібербезпеку (3358).

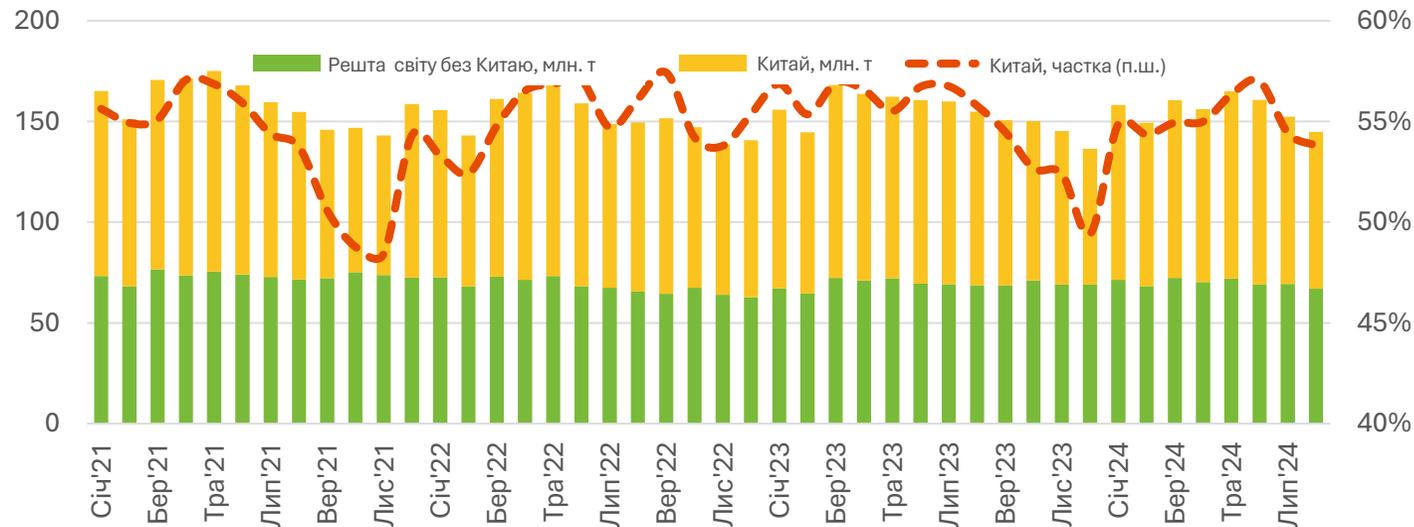

СПЕЦІАЛЬНА ТЕМА: ЧАВУН І СТАЛЬ

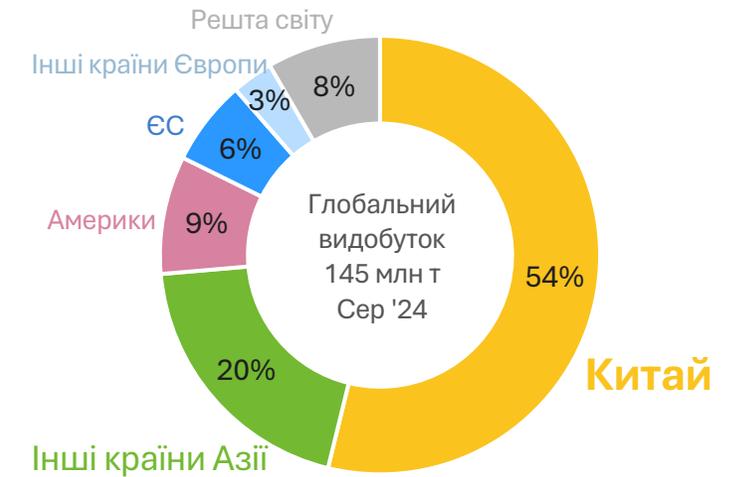
ОГЛЯД МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ

Китай виробляє 1 млрд т сталі на рік, що становить 54% світового виробництва

Світове виробництво сталі у 2021-2024 рр., млн. т

Частка регіонів у світовому виробництві сталі, %.

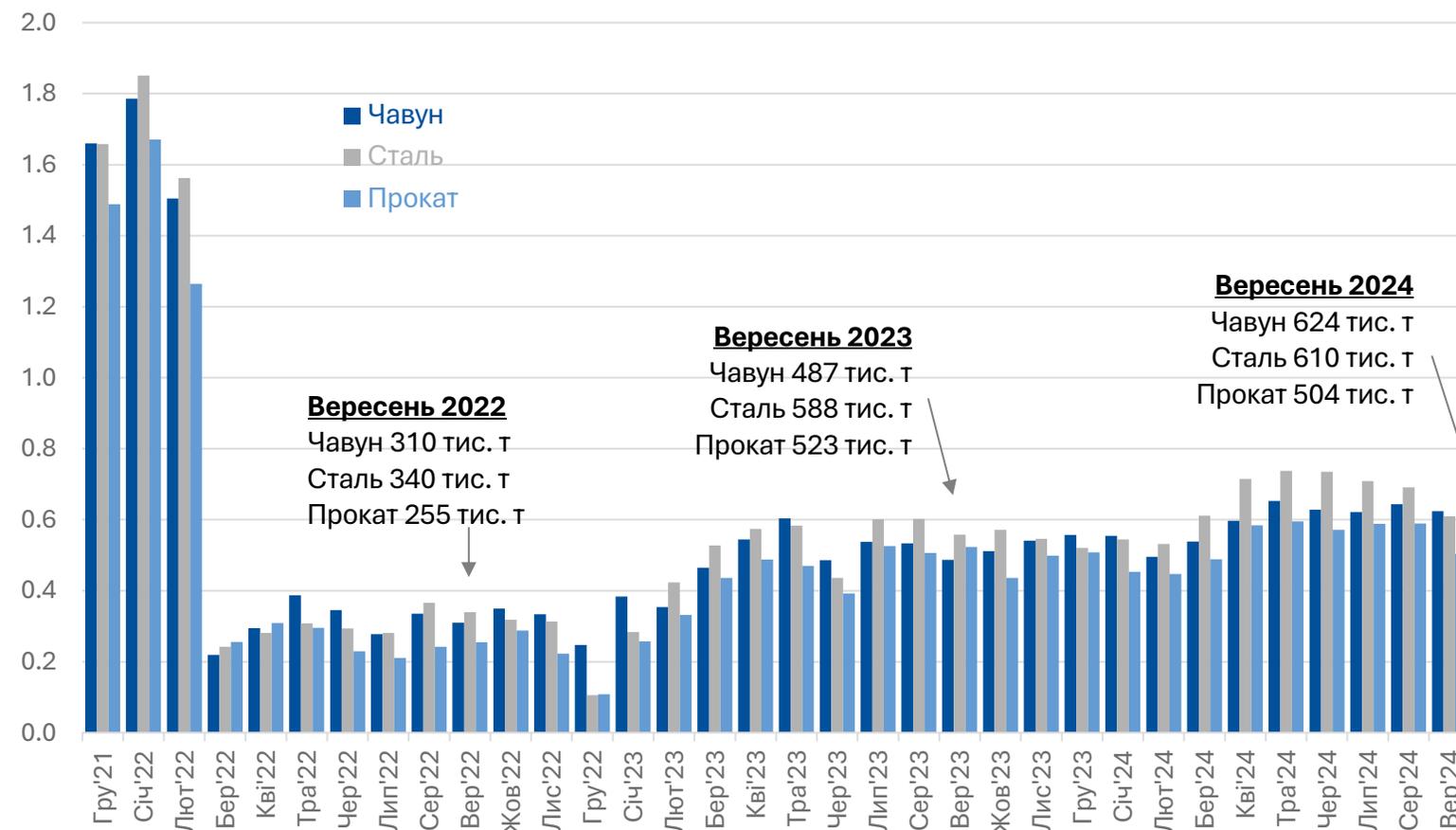
Джерело для обох діаграм: Всесвітня асоціація виробників сталі.

- **Світове виробництво сталі досягло 1,89 млрд т у 2023 році, в тому числі 1,02 млрд т у Китаї.** Серед інших найбільших виробників - Індія (141 млн т), Японія (87 млн т), США (81 млн т) і Росія (76 млн т). Україна посіла 24 місце з 6,2 млн т.
- **За 8 місяців 2024 року світове виробництво сталі впало на 1,5% до 1,25 млрд т.** Індія і Туреччина продовжують нарощувати виробництво, тоді як Китай і Росія втрачають свої частки на ринку.
- **Сталева арматура досягла тримісячного максимуму на рівні \$484/т** перед закриттям ринків на "Китайський золотий тиждень" 30 вересня. Інвестори оцінювали вплив стимулювання з боку китайського уряду на попит на чорні метали.
- **Ціни на залізну руду відновилися** з вересневих мінімумів. Поточна ціна на руду коливається в районі **\$110/т**.
- 24 вересня уряд Китаю оголосив про пакет економічних стимулів, спрямованих на здешевлення іпотеки та спрощення купівлі вторинного житла. Це сприяло щоденному зростанню цін на руду та сталь на 7%.
- За даними Глобального форуму з питань надлишкових сталеливарних потужностей, до 2026 року **глобальні надлишкові потужності сягнуть 630 млн т** до 2026 року, що загрожує економікам регіонів з відкритим ринком, включаючи ЄС.

ОГЛЯД МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ

Виробництво сталі в Україні у вересні скоротилося на 12% і досягло мінімуму в 7 млн

Металургійне виробництво України за основними категоріями, млн тон

Джерело: Ukrmetallurgprom

- У вересні Україна скоротила виробництво всіх основних видів металопродукції. Виробництво чавуну впало на 3% до 624 тис. т, сталі на 12% до 610 тис. т, а сталевого прокату - на 14,5% до 504 тис. т.
- За 9 місяців 2024 року Україна виробила 5,4 млн т чавуну, 5,9 млн т сталі та 4,8 млн т сталевого прокату. Це на 22-28% більше, ніж за аналогічний період 2023 року.
- У серпні Україна збільшила експорт металобрухту до 28 тис. т, що є найвищим показником за весь час війни. Більша частина брухту відправляється до Польщі, частина - транзитом до Туреччини.
- Туреччина, в свою чергу, збільшує поставки сталевого прокату в Україну, імпортувавши 408 тис. т за 8 місяців 2024 року. Якщо такі темпи збережуться, то в жовтні імпортування турецького прокату може перевищити рекорд 2023 року.

ОГЛЯД МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ

Залізна руда та прокат залишаються ключовими експортними продуктами

За 8 місяців 2024 року український експорт у металургійній галузі перевищив \$4,7 млрд, це понад 17% від загального експорту України

	Залізна руда	Котуни	Чавун	Сталь	Прокат	Труби	Феросплави
Обсяг вир-ва 2023, млн т	36	9,1	6,0	6,2	5,8	0,5	0,25
Обсяг вир-ва за 9 міс. 2024, млн т	~40*	9,4*	5,4	5,9	4,8	0,4*	0,05*
Експорт 2023, \$ млн	1 767		471	640	1 176	587	298
Експорт 8 міс. 2024, \$млн	2 033		286	649	987	446	64

Джерела: Розрахунки ЦЕС на основі даних Державної митної служби, Геологічної служби США, GMK Center.

* - оцінка ЦЕС.

ДЯКУЄМО

Цей текст відображає думку авторів і не обов'язково відображає погляди German Economic Team.